

20 L'OPINIÓ

Fracking, o la fractura del model energètic català

El fracking és la darrera moda per acabar d'escurar el plat de les velles energies

Les futures generacions maleiran la nostra memòria quan pensin en com hem exhaurit recursos naturals finits per fer-ne combustió, quan els necessitaran amb molta probabilitat per elaborar productes molt necessaris per a una bona qualitat de vida. A la història, cada generació perdona o comprèn les malifetes dels seus avantpassats només si creu que aquells no en saben més. No serà el cas en el terreny de l'energia, perquè el nostre nivell de coneixement avui ja permetria prescindir en bona mesura dels combustibles fòssils. O, com a mínim, minimitzar el seu consum.

En canvi, l'Agència Internacional d'Energia estima que passarem de l'actual demanda de 87 milions de barrils diaris a 99,7 el 2035. És a dir, seguirem més addictes que mai als combustibles fòssils renunciant a l'estalvi, l'eficiència i a l'abandó progressiu d'aquest tipus de combustible. En definitiva, renunciem als reptes energètics, tecnològics del segle XXI, accelerant el canvi climàtic, perjudicant la salut del nostre planeta, de pas la de tots els éssers vius i, naturalment, la nostra.

Per si no n'hi havia prou, apareix el fracking. És la darrera moda per acabar d'escurar el plat de les velles energies que hauríem de substituir perquè són brutes, contaminants, finites i explotades per monopolis que al seu torn impedeixen el lliure mercat i generen conflictes fins i tot bèl·lics.

El fracking -fractura hidràulica- suposa aprofitar dipòsits en formacions geològiques de baixa permeabilitat, normalment pissarres o esquists i consisteix en injectar productes químics amb aigua i arena a elevades pressions fracturant així les roques per extreure el gas o el petroli amb la consegüent contaminació d'aqüífers per causa dels més de tres-cents productes químics usats i moviments sísmics que ja s'han detectat en alguns indrets on les prospeccions es duen a terme.

Comptant amb la generalització del fracking a USA, l'Agència Internacional de l'Energia (AIE) en el seu informe de 2012 preveu que Estats Units es convertirà en el principal productor de petroli el 2020, avançant a Aràbia Saudí, i que serà exportador net d'energia el 2030.

Mentrestant, creix l'interès per disposar de permisos de prospecció, sobretot a països amb governs tan condescendents i miops com l'espanyol del sr. Rajoy i el català del sr. Mas encara que les expectatives de trobar-ne siguin baixes. A més permisos, més valor sembla que adquireixen les societats que els sol·liciten, de manera que és possible que ens trobem davant una nova bombolla amb sobrevaloració d'expectatives que difícilment s'acompliran.

No deixa de ser sorprenent, mentrestant, que Aràbia Saudí, Qatar i altres països del "OPEP" entenguin que el seu futur passa per les energies renovables davant l'esgotament de l'energia fòssil. Pensen més ells en les futures generacions que nosaltres?

Estem parlant, doncs, de model energètic i de geopolítica, no d'una nova energia. No deixa de ser sorprenent, mentrestant, que Aràbia Saudí, Qatar i altres països de l'OPEP entenguin que el seu futur passa per les energies renovables davant l'esgotament de l'energia fòssil. Pensen més ells en les futures generacions que nosaltres?

El Ministre de Canvi Climàtic i Energia del Regne Unit, Ed Davey, reclama avaluar els riscos davant, durant i després de les perforacions, evitar un buit legal, condicionant les llicències a una estricta avaluació ambiental estratègica. Es calculaven 2.400 pous al Mar del Nord, però només se n'han perforat tres que, per infringir la legislació ambiental, han perdut la llicència.

Tim Yeo, president de la Comissió de Canvi Climàtic al Regne Unit, ha anunciat una llei per descarbonitzar el sector elèctric amb l'objectiu de no superar els 100 grams de CO₂ KWh el 2030, mesura rebutjada pel ministre George Osborne. El diputat conservador ironitzava si es pretenia amb això retornar "al vedell d'or que pugui satisfer les necessitats amb energia barata i revivre les perdudes indústries manufactureres en lloc d'apostar per les tecnologies de futur".

El Parlament Europeu proporciona una guia als responsables polítics, reguladors i parts interessades en l'impacte que té el fracking sobre els ecosistemes i la salut humana. Aquest estudi recull les conclusions de l'elaborat per l'Agència Federal Alemanya de Medi Ambient sobre els efectes dels additius líquids sobre els ecosistemes, efectes toxicològics en la salut i una anàlisi del risc: identifica la falta de coneixement sobre la toxicologia dels productes utilitzats, el buit legal existent i avisa de l'amenaça per als recursos indispensables com l'aigua potable.

El ministre de recursos naturals de Quebec, Martine Quellet, ha prohibit el fracking sense més i, a continuació, el govern de Canadà declarà una moratòria i la prohibició després d'un estudi de l'Acadèmia de les Ciències de Canadà.

Als Estats Units, el governador de Carolina del Nord, Beverley Perdue, ha vetat el fracking, i el de l'Estat de Nova York al desembre de 2011 requerí anàlisis exhaustives i la paralització de l'explotació. La seva Agència de Protecció Ambiental (EPA) s'ha vist obligada a analitzar el risc sobre els aqüífers i els recursos hídrics, mentre el Departament d'Energia calcula que són necessaris en la perforació i fractura del gas esquist entre 7 i 14 milions de litres d'aigua.

El juliol de 2011 encara amb Sarkozy a la presidència francesa, prohibí el fracking però no el gas esquist, que ho va ser a la Conferència del Medi Ambient del govern de François Hollande el 2012, apel·lant al principi de precaució inclòs a l'article 174 del Tractat de la Unió Europea.

Renània del Nord, presidida per Hannelores Kraft (SPD) va aconseguir la majoria al Bundesrat per prohibir el fracking a nivell federal gràcies al suport del ministre d'Energia de Baixa Saxònia, Robert Habeck de la CDU. L'SPD presentà una proposta reclamant una avaluació ambiental estratègica i sotmetre els projectes a la participació pública com el model del magatzem de residus nuclears d'Asse II.

A Cantàbria, el govern regional l'ha prohibit, igual que el d'Aragó amb govern del PP, com també la Diputació de Valladolid. Mentrestant, el ministre Soria minimitzava els riscos: "no tiene más riesgos que el de cualquier otra producción siempre que se tomen cautelas".

De sobte, i d'amagatotis, en plena precampanya electoral, el Govern català atorga permisos el 2 d'octubre passat en una superfície de 50.000 hectàrees a diverses poblacions de les comarques gironines. Un permís d'"investigació que confereix al titular el dret, en exclusiva, a obtenir concessions d'explotació, en qualsevol moment de la vigència del permís" -article 9.2 de la Llei 34/1998-.

Després publicà dues altres sol·licituds de Montero Energy Corporation (vinculada a R2 Energy de Canadà) per fer prospeccions als projectes Darwin (89.683 ha, d'Agramunt fins a Camarasa) i Leonardo (76.641 ha, de Gaià a Manlleu. De manera que, en total, hi ha 200.000 hectàrees susceptibles de ser perforades o, dit d'una altra manera, susceptibles de ser contaminades en el seu subsòl.

Un executiu en funcions que, després de dos anys sense activitat en el terreny de l'energia, aprovà també aquells dies sense passar pel Parlament el Pla d'Energia i Canvi Climàtic 2012-2020, de curta vida si tenim en compte que l'acord amb ERC preveu la seva revisió.

*Més que
fracturar
roques, doncs,
necessitem
fracturar
el model
energètic vell
per ajudar
també a
canviar
l'actual model
productiu
causa de la
nostra crisi*

Diversos moviments socials s'han posat en marxa per oposar-s'hi, i els grups parlamentaris de l'oposició han presentat diverses iniciatives per separat -ICV-EUiA, PSC i la CUP- i una de conjunta també firmada per Ciutadans i ERC. En el moment d'escriure aquest article, a la vista de les reaccions, el Govern de Catalunya aprova la constitució d'un grup d'experts, però els grups parlamentaris demanen que la comissió sigui d'estudi i no del Govern, sinó del Parlament, i amb la màxima transparència i participació d'experts, organitzacions ecologistes i representants territorials.

Si alguna cosa de positiu té la discussió sobre el fracking és que ens brinda una nova oportunitat per discutir sobre el model energètic. I aquesta no l'hauríem de malbaratar perquè portem massa anys ajornant aquest debat que ara es fa més imprescindible. Perquè no podem continuar amb un món brut, insegur, en què l'energia sigui el privilegi d'uns pocs. El veritable repte, en canvi, és construir un món més segur, més net, globalitzar l'accés a l'energia a tot el planeta gràcies a la revolució de les energies renovables i aconseguir una modernització ecològica dels països emergents a partir d'una intensa cooperació tecnològica.

Mentre s'investiga i s'inverteix en energia contaminant, bruta i finita, es deixa d'invertir en la investigació de la neta i infinita. I en posar en marxa nous mètodes de gestió com l'energia distribuïda que és l'alternativa als grans monopolis.

A Catalunya necessitem un Govern que aposti per aprofitar les potencialitats de vent, sol i biomassa –que marxi la nostra fusta pels ports de Tarragona i Palamós cap a Itàlia és un sarcasme- i que faci una aposta decidida per la investigació en les renovables i especialment en eòlica marina en aigües profundes –projecte Zèfir davant l'Ametlla de Mar- en la qual podríem ser capdavanters i que no acaba d'arrençar. Les energies renovables són intensives en coneixement i en formació, amb menor risc, menor cost i amb menor dependència energètica,

Més que fracturar roques, doncs, necessitem fracturar el model energètic vell per ajudar també a canviar l'actual model productiu causa de la nostra crisi.